

ALLINGAWIER, DE NEDERLANDS HERVORMDE KERK

De huidige kerk en toren zijn gebouwd in 1635, maar dit is gebeurd op de plaats van een middeleeuwse voorganger: in 1970 heeft men ten oosten van de huidige kerk de fundament sporen teruggevonden van een tufstenen kerk, die ongeveer 5 meter breed moet zijn geweest en die meer ellipsvormig dan cirkelvormig gesloten moet zijn geweest; hoe lang deze kerk geweest is valt niet na te gaan, de westgevel van de middeleeuwse kerk zal onder de huidige kerk zitten. Gezien de fragmenten gele kloostermoppen die men op het kerkhof heeft gevonden is het waarschijnlijk dat de oude tufstenen kerk later ook verbouwd is geweest. Of de kerk van Allingawier in 1515 ook verbrand is door de Zwarte Hoop is niet vermeld, maar de kans is vrij groot.

De oudste schriftelijke mededeling over de kerk is van 1545: in dit jaar moeten "het dack ende gesperte" worden vernieuwd, de kerk was 'altijt myt ryet gedeckt geweest', maar nu komen er leien op. Heer Jacob, de pastoor verkoopt er negen pondematen land onder Exmorra voor om deze reparatie te kunnen betalen. Het zijn de jaren van godsdiensttwisten, de oorlog met Spanje breekt uit en in 1580 wordt het katholieke geloof verboden in Friesland. De pastoor van Allingawier, heer Paulus, wordt verbannen en samen met Exmorra krijgt Allingawier een predikant, in 1600 wordt Menso Regneri als zodanig vermeld. Toch blijven in deze waterrijke en moeilijke toegankelijke streken ook veel katholieken wonen: het notulenboek van de classis Bolsward vermeldt dat op 3 juni 1611 in Allingawier " by lichten daege " kinderen van " papisten " zijn gedoopt.

In 1635 worden de middeleeuwse kerk en toren gesloopt en geheel vervangen. In de voorkerk, in de muur van de toren, wordt de eerstesteenlegging op een fraai renaissance-epitaafje gememoreerd:

Alsmen schref 1634 èn een
heeft lelle Tiercks Broersma v
Allinvier aen desè toerè Geleit
den eerstn sten tot Momory
van het heeft hi sin Wapen hier
boven Geset den 3 yuli
1 635

In deze voorkerk is ook een oude altaarsteen opgesteld, en van hier uit kan men zowel de toren als de kerk betreden. De toren van 1635 is 20 meter hoog, heeft beneden zeer dikke muren; in de toren hangt de luidklok afkomstig uit de oude toren. Deze klok is gegoten in 1599 door Henrick Hegewaert "in der stadt Campen".

Het exterieur van de kerk is erg sober; men heeft in 1635 opnieuw gotische ramen aangebracht, misschien wel in navolging van de oude kerk. Bij de koorsluiting is aan de kleur van de steen te zien dat de kerk in de jaren 1783-1788 is verbouwd en dat men toen de kerk heeft ingekort. Het interieur is heel eenvoudig maar goed verzorgd. De preekstoel schijnt te dateren uit de tijd van de inkorting van de kerk, zo tussen 1783 en 1788, maar enkele details doen ouder aan. Het doophek dateert mogelijk nog uit de bouwtijd van de kerk.

De westwand van de kerk is erg merkwaardig: in 1908 heeft men een orgelgalerij gebouwd, steunend op twee forse pilaren en compleet met een simpel schijnfront. Achter dit front bevindt zich een harmonium. De achterwand zelf maakt de indruk samengesteld te zijn van sloophout, maar dat valt niet met zekerheid te zeggen. De schilderingen die zich aan weerszijden van de deur op de wanden bevinden, zijn ontdekt in 1977, en worden in verband gebracht met de verbouwing van 1783-1788, maar de functie van deze schilderingen is onduidelijk en de stijl van schilderen doet denken aan de eerste helft van de 18de eeuw. Grafzerken liggen in de voorkerk en in het schip van de kerk ligt de zerk van Yppe Bontes Intema uit 1670.

In 1947 worden de eerste plannen gemaakt voor een restauratie, maar de uiteindelijke restauratie van kerk en toren vindt plaats tussen 1975 en 1978. Sinds 1985 is de kerk in bezit van de Stichting Alde Fryske Tsjerken.

L.K. van der Meer
1994

